

Cosun

Magazine

NR. 3
2025

04

**Ledenraad: focus blijft
onverminderd belangrijk**

06

Verdienmodel door groei

08

Aviko groeit

14

Goede start groeiseizoen

NCR op bezoek

Op donderdag 17 april 2025 heeft de NCR (Nationale Coöperatieve Raad) de algemene vergadering gehouden in het Cosun innovation center in Dinteloord. Tijdens deze vergadering werd onder andere het jaarverslag van de NCR vastgesteld. Na een rondleiding door het innovation center hield de NCR een symposium over data. Gastspreker Kees Verhoeven (D66) was onder de indruk van de coöperatieve omgeving van Cosun. Hij gaf

een interessant beeld van data-stromen en benadrukte het belang van doelgericht omgaan met verzamelde data. Vervolgens deelden twee NCR-leden, Abiant en Primera, hun ervaringen uit de praktijk. Zij lieten zien hoe data op verschillende manieren kunnen bijdragen aan de bedrijfsvoering van coöperaties. Het was inspirerend om te zien hoe theorie en praktijk elkaar versterken.

Gerichte groei: Aviko versterkt positie in China

Met de toenemende vraag naar aardappelproducten in Azië zet Aviko een belangrijke stap vooruit. In Xilinhot, China, is eind mei een nieuwe productielijn voor friet geopend, waarmee de capaciteit is verdrievoudigd. De feestelijke opening werd verricht door Hans Meeuwis (CEO Royal Cosun), Maarten van Delst (CEO Aviko) en Arwin Bos (voorzitter

Cosun). Meeuwis benadrukte dat deze uitbreiding goed past binnen Cosuns missie: het volledige potentieel van planten én mensen benutten voor gezonde, circulaire producten. Ook vergroot Aviko de capaciteit van de fabriek in Gansu, China, met een nieuwe productielijn, om te blijven voldoen aan de groeiende wereldwijde vraag naar aardappelvlokken en -granulaat. Deze uitbreiding versterkt Aviko's positie als wereldspeler in de aardappelverwerkende industrie. Dick Zelhorst, sinds 2007 betrokken bij Aviko's activiteiten in China, ziet de uitbreiding als een logische stap binnen de Unlock 30-strategie. Lokale productie verhoogt de efficiëntie, verkleint de ecologische voetafdruk en versterkt de band met klanten. Dankzij de nauwe samenwerking tussen de Chinese en Europese teams én de steun van lokale overheden, bouwt Aviko vol vertrouwen aan een duurzame toekomst in Azië.

Duynie ontvangt de Agrifoodpluim

Duynie ontving begin juni de Agrifoodpluim van de provincie Noord-Brabant. Dit is een mooie erkenning voor het feit dat Duynie al meer dan 55 jaar bijdraagt aan circulariteit in de Agrifood industrie. Als Cosun zijn we er dan ook trots op dat Duynie door middel van duurzaamheid en innovatie impact weet te maken en een belangrijke rol in de regio speelt. De Agrifoodpluim is een prijs die provincie Noord-Brabant uitreikt aan een bedrijf of initiatief dat zich onderscheidt in

verduurzaming en/of innovatie. De provincie toont met het toekennen van de prijs haar waardering voor de toonaangevende bijdrage van Duynie aan een circulaire voedselketen.

Inhoud

Van de voorzitter.....	3
Ledenraad: focus blijft onverminderd belangrijk.....	4
Verdienmodel door groei.....	6
Aviko groeit.....	8
N-mineraal: het heft in eigen handen.....	10
Mechanisch als het kan, chemisch als het moet.....	11
CIBE-congres 2025 in Rotterdam.....	12
Goede start groeiseizoen.....	14
Aandacht voor beheersing van ziektes en plagen.....	15
IRS-informatie.....	16
Kort nieuws.....	20

Contact

Cosun

Postbus 3411
4800 MG Breda
076-5303307
cooperatie@cosun.com
www.cosunleden.nl

Cosun Beet Company agrarische dienst

Postbus 100
4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst
@cosunbeetcompany.com
www.cosunleden.nl

Colofon

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Cosun Beet Company, Aviko, IRS, Marnix Klooster en Marcel Otterspeer

Foto-omslag

Leo Vogels, Kringvoorzitter Friesland/Groningen

Basisontwerp

Wardtaal / Breda

Opmaak en druk

Drukkerij Roelofs, Enschede

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2025

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Elk jaar is anders

Als boeren zeggen we het vaak tegen elkaar: “Elk jaar is anders”. Ook dit jaar vormt daarop geen uitzondering. Wie had begin dit jaar gedacht dat de aardappelmarkt zo snel zou keren? Ook de teeltomstandigheden zijn heel verschillend ten opzichte van vorig jaar. Hadden we toen alle moeite om de gewassen goed in de grond en aan de groei te krijgen, dit jaar verliep dat aanzienlijk soepeler. Hoewel het op sommige plekken erg droog is, staan de gewassen er over het algemeen goed voor. Dat is niet alleen in Nederland zo, ook in veel andere Europese landen is een vliegende start gemaakt. We kennen ook allemaal de keerzijde: als gewassen goed groeien, is dat meestal niet goed voor de prijs. Dat zien we nu bij de aardappels. Helaas laat de suikermarkt op dit moment ook nog geen sterk herstel zien.

In al deze turbulentie is het belangrijk om koers te houden. Binnen Cosun, en zeker binnen Cosun Beet Company, wordt op dit moment sterk gestuurd op kosten. Dat is nodig om een redelijke bietenprijs te kunnen betalen bij een lage suikerprijs. Dit gaat niet zonder pijn en houdt ook onze medewerkers bezig. Misschien merkt u hier iets van in het veld of tijdens de volgende campagne. Ik hoop dat wij – telers en medewerkers – elkaar hierin kunnen steunen. Sinds de afschaffing van de suikermarktordening is het essentieel om in de keten een zo laag mogelijke kostprijs te hebben. We zullen met elkaar dus scherp aan de wind moeten zeilen. Het mooie van een coöperatie is dat we dat met elkaar ook op een goede en constructieve manier kunnen doen. Zo is tijdens de laatste ledenraad besloten om voor grote partijen bieten het aantal monsters te reduceren.

U kunt dit verderop ook lezen. Onderzoek laat zien dat de teler hier statistisch niet door wordt benadeeld. Bovendien levert het een financieel voordeel op dat uiteindelijk terugvloeit in de bietenprijs. Zo zullen er de komende tijd meer voorstellen en aanpassingen gaan komen. Hierbij moet het uitgangspunt altijd zijn dat het collectief vooruit gaat en het individuele lid niet ‘slechter’ uit mag zijn.

Cosun richt zich niet alleen op het besparen van kosten. We hebben ook nadrukkelijk een groeistrategie en daar wordt hard aan gewerkt. Groei is nodig om stijgende kosten, zowel binnen Cosun als bij u op de akker, goed te kunnen maken. Een belangrijk speerpunt daarbij is Aviko. In dit magazine vindt u hierover een verdere toelichting. Naast de bedrijven van Cosun, houden we ons ook sterk bezig met de teeltomstandigheden in het veld. Ik hoef u niet te vertellen over het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen en de uitdagingen die dat geeft. Helaas zien we ook dat nieuwe ziekten en plagen oprukken in Europa. Bij onze burens in Duitsland zijn grote problemen met de nieuwe ziekten SBR en TRD. Het is voor Cosun belangrijk om dit ook in Nederland nauwlettend in de gaten te houden. Ik wil u daarom vragen om bij een vermoeden van deze ziekten zo snel mogelijk aan de bel te trekken. Meer uitleg leest u in het IRS-onderdeel van dit magazine.

Tot slot doe ik u nog graag de hartelijke groeten van onze collega bietentelers uit de rest van Europa. Recent mochten we een groep van meer dan 200 boerenbestuurders uit heel Europa ontvangen op het driejaarlijkse CIBE-congres dat deze keer in Rotterdam plaatsvond. Dit is een belangrijke gelegenheid om ervaringen en kennis uit te wisselen. Veel bezoekers gaven aan onder de indruk te zijn van hoe wij in Nederland de suikerketen met elkaar hebben ingericht en de actieve rol die wij als boeren spelen binnen Cosun. Dat is in veel landen heel anders georganiseerd, waarbij boeren op een veel grotere afstand staan of slechts de rol hebben van ‘leverancier’. Ik ben ervan overtuigd dat de actieve betrokkenheid van boeren in alle gelegingen van Cosun bijdraagt aan ons succes. Laten we die coöperatieve aanpak koesteren met elkaar!

Arwin Bos
voorzitter

Ledenraad: focus blijft onverminderd belangrijk

De ledenraadsveradering van 10 juni vond plaats in Rotterdam, voorafgaand aan het CIBE-congres. Naast het vaststellen van de jaarrekening 2024 en een update over de voortgang van de Unlock30-strategie, werden toelichtingen gegeven over het V-RISE project en Cosun Protein. Verder kwamen de bietenprijs-sysmatiek en een voorstel voor monsterreductie aan bod. Aan het einde van de vergadering werd afscheid genomen van vertrekkend lid van de raad van toezicht, Jacqueline Rijsdijk.

Afscheid Jacqueline Rijsdijk en Jeffrey Prins

Na 12 jaar nam Jacqueline Rijsdijk afscheid van de raad van toezicht van Cosun. Ze ontving mooie woorden van dank vanuit de ledenraad, de raad van beheer en de raad van toezicht en bedankte alle aanwezigen voor de fijne samenwerking.

Jeffrey Prins

De ledenraad nam ook afscheid van Jeffrey Prins, voorzitter jongerenraad. De jongerenraad nam afscheid van Jeffrey tijdens de zomerbijeenkomst.

Jongerenraad

In maart heeft de jongerenraad Lieselotte Janknegt (kring Flevoland) tot voorzitter benoemd, in april is zij in deze rol gestart. De rol als secretaris is overgenomen door Steven van der Struik (kring Drenthe/Overijssel-noord). Hij is sinds 2022 jongerenraadslid bij Cosun. Rik Beuling heeft de opgevacanteerde plaats van Jeffrey ingenomen.

Voorzitter Arwin Bos stond bij de opening van de vergadering stil bij het eerste deel van dit teeltseizoen, met een veel drogere start dan vorig jaar. Ook had hij aandacht voor de val van het kabinet in de week voor de ledenraad. Hij sprak zijn zorgen uit over deze ontwikkeling en gaf aan dat het voor Cosun belangrijk is om het eigen pad te kiezen en te zorgen dat Cosun klaar is voor de volgende generatie.

Goedkeuring jaarrekening

Daarna kwam de goedkeuring van de jaarrekening aan bod. CFO Mieke Philipsen gaf aan dat de jaarrekening inmiddels was gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende verklaring van de accountant. Ze lichtte de kleine verschillen tussen de decemberramingen en de werkelijke cijfers van 2024 kort toe en ging in op de vragen vanuit de kringbestuursvergaderingen.

Update businessgroepen

Hans Meeuwis en Mieke Philipsen gaven vervolgens een toelichting op de ontwikkelingen binnen Cosun en de verschillende businessgroepen. Te beginnen bij de externe factoren zoals de geopolitieke onzekerheid, de val van het kabinet, de stabiele maar relatief hoge inflatie in Nederland, het lage consumentenvertrouwen en de positieve ontwikkeling in de weersomstandigheden van dit teeltseizoen. In deze dynamiek zorgt de Unlock30 strategie voor een heldere koers, met focus op resultaatverbetering, winstgevende groei en een toekomstbestendige duurzame keten. De uitrol

van deze strategie verloopt in lijn met het plan. De resultaten tot en met april zijn beter dan gepland. Ondanks de goede progressie is onverminderde focus noodzakelijk. Hans Meeuwis introduceerde Maikel van Bakel als de nieuwe CEO van Cosun Beet Company. Daarna vervolgde hij met de goede verwerkingsdagvolumes in alle fabrieken. Ander goed nieuws is dat de gemiddelde zaaidatum van bieten met 26 maart gunstiger is dan de afgelopen jaren, waardoor de kans op een betere oogst groter is.

De keerzijde vormt de huidige lage bietenprijs, onder meer het gevolg van een lagere suikerpijs door een verminderde vraag naar suiker. Daarom besloot Cosun eerder dit jaar het toewijzingspercentage voor 2025 te verlagen naar 100 procent. In de aardappelsector is de vraagontwikkeling juist (voorzichtig) positief. De grootste vraag komt vanuit Azië, terwijl export vanuit Europa naar Azië afneemt door hoge Europese kostprijzen. Hans Meeuwis benadrukte dat het belangrijk is om niet alleen op volumes te focussen, maar vooral ook toegevoegde waarde te blijven bieden vanwege de capaciteitsontwikkelingen in de keten. Sensus laat nagenoeg gelijke omzetcijfers, volumes en marges zien ten opzichte van vorig jaar, met een positief vooruitzicht van groei van inuline in de VS en Europa. De chicoreicontracten voor campagne 2025 ontwikkelen zich positief. Verkoopbeslissingen zijn vooral

gericht op contractvolume en lange termijn leveringszekerheid. Duynie kent een iets lagere omzet door lagere volumes. De veeteelt heeft veel last gehad van mond- en klauwzeer in Oost-Europa. Dat heeft gevolg voor het volume van het onderdeel Feed. Ook nemen de kosten toe door groei. Het onderdeel Ingrediënten ontwikkelt zich naar verwachting. In deze dynamische markten is het cruciaal om vast te houden aan de koers van Unlock30. Samenwerking en innovatie zijn de sleutelwoorden tot succes in deze uitdagende tijden. Een belangrijk onderdeel van de Unlock30 strategie is het vormen van een nieuwe voedingsingrediëntentak. Hierbinnen spelen plantaardige eiwitten een belangrijke rol. Cosun Protein moet in die markt onderscheidend zijn en is dat met Tendra®. Tendra® is sinds 2022 uitgegroeid van een klein experiment tot een toonaangevend product in alternatieve zuivel en sportvoeding. Voor 2026 is de verwachting dat er ruim 1.000 ton Tendra® wordt afgezet. De volgende stap in deze ontwikkeling kan de realisatie van een nieuwe fabriek zijn. De komende maanden staan in het teken van besluitvorming over deze investeringsoptie.

Toekomstbestendigheid

Binnen alle businessgroepen is toekomstbestendigheid een belangrijke drijver. Vanwege de vereiste CO₂-reductie in het Klimaatakkoord, maar ook als vereiste vanuit klanten. Cosun richt zich voor de CO₂-reductie op drie pilaren: energie efficiëntie, elektrificatie en productie van duurzame energie.

Voor Cosun Beet Company kan de CO₂-reductie voor een belangrijk deel gerealiseerd worden met het project V-RISE, vanuit energie-efficiëntie en elektrificatie. V-RISE bestaat uit bewezen technologieën: mechanische dampcompressie (MVR) en een continu kookproces in verticale kristallisatietorens (VKT). De businesscase wordt in september afgerond en in december wordt de subsidietoezegging verwacht. De definitieve goedkeuring voor het project wordt in diezelfde maand verwacht.

Bietenprijsystematiek

Sinds campagne 2022/2023 is een wijziging in de bietenprijsystematiek doorgevoerd met een directere relatie tussen bietenprijs en suikerprijs, door de koppeling met het lopende suikerjaar. Het nadeel, zo bleek in de laatste twee jaren, is dat een goede inschatting van het suikerresultaat van de eerste drie kwartalen in het nieuwe boekjaar zeer lastig is. Tijdens de vergadering zijn diverse verbeteropties besproken. De raad van beheer gaat deze verder uitwerken en later dit jaar wordt een nieuw voorstel aan de ledenraad gepresenteerd.

Voorstel monsterreductie

Arno Huijsmans, Directeur Agrarische Zaken presenteerde een voorstel voor monsterreductie, als onderdeel van het kostenbesparingsprogramma Upbeet. Gezien de groei van gemiddelde partijgroottes is het voorstel om extra staffels voor monsternamen toe te voegen vanaf 750 ton. Van niet bemonsterde vrachten worden de gegevens van de voorgaande bemonsterde vracht overgenomen.

Intentieverklaring Maatwerkaanpak

Tijdens de vergadering is het ondertekenen van een intentieverklaring voor de Maatwerkaanpak met het Rijk besproken met de ledenraad. De ledenraad kreeg ruimte voor het stellen van vragen, die door de directie en betrokken medewerkers zijn beantwoord. De Maatwerkaanpak met het Rijk sluit aan bij onze Unlock 30-strategie waarbinnen Cosun inzet op een sterke toekomst en solide verdienmodel voor de leden, winstgevendende groei en een toekomstbestendige keten. Voor nu en voor de volgende generatie. Op maandag 23 juni heeft Cosun, op de productielocatie Vierverlaten, de gezamenlijke intentieverklaring (Joint Letter of Intent, JLoI) ondertekend met minister Sophie Hermans (Klimaat en Groene Groei) en vijf provincies. Een verdere toelichting is te vinden in de ledenbrief op het ledenportaal.

Tot partijgrootte van 1300 ton bruto geldt de koppeling van eventuele coderingen alleen voor de eerste niet bemonsterde vracht. Voor partijgrootte vanaf 1300 ton bruto wordt de code niet overgenomen vanaf een derde niet bemonsterde vracht. De ledenraad heeft ingestemd met deze aanpassing en de daarmee samenhangende aanpassing in het reglement suikerbieten. De nieuwe werkwijze gaat in vanaf campagne 2026 en zal nader worden toegelicht bij de toezending van de leveringsvoorwaarden 2026.

Amber Koning
Communicatiespecialist ledenzaken

Het boerenbedrijf van Leo en Pieter Vogels, in het Friese Firdgum.

Verdienmodel door groei

In de vorige editie van Cosun Magazine kwam naar voren dat Martine Hommes is toegetreden tot de raad van beheer van Cosun. Daarmee kwam een vacature vrij voor haar voorgaande rol: kringvoorzitter van Friesland/Groningen. Leo Vogels vervult deze positie sinds vorig jaar in.

Leo is de 4^e generatie Vogels van een mooie boerderij aan de kust in het Friese Firdgum. Telers die al langer lid zijn, hebben zijn vader ongetwijfeld gekend. Hij was bekend in akkerbouw Nederland vanwege zijn leidersrol in de akkerbouwacties eind jaren 80, begin jaren 90. Leo en zijn broer Pieter, die vooral verantwoordelijk is voor de administratie van het bedrijf, namen het roer van het familiebedrijf van hem over.

Grootste uitdagingen

Pootaardappelen is het belangrijkste gewas van de Vogels, naast suikerbieten, tarwe, uien en wat consumptie-aardappelen. De grootste uitdagingen die ze daarin tegenkomen?

“Weersextremen en regelgeving”, vat Leo samen. “Denk aan waterhuishouding in relatie tot periodes van droogte en hevige regenval, de afname van gewasbeschermingsmiddelen en het moeten telen van rustgewassen tegen nitraatuitspoeling.”

Steeds complexer

Tegelijkertijd ziet Leo: “Uitdagingen bieden ook weer kansen. Minder opbrengst gaat vaak gepaard met prijsverhogingen. Ik vraag me alleen wel af: hoe lang lukt het nog op deze manier? Het wordt, hoe meer we overstappen op biologische bestrijding, steeds complexer. Virus- en onkruidbestrijding wordt de grootste uitdaging van de toekomst.”

De rol van Cosun

De rol van Cosun in dit geheel, is wat Leo betreft helder: “Een goede bietenprijs bieden. Dan kunnen we als teler meer investeren in nieuwe technieken. Natuurlijk, hun ondersteuning in kennis is ook van belang, maar linksom of rechtsom moeten we de investeringen toch doen. Zonder goede bietenprijs lukt dat niet.”

Meekijken aan de andere kant

Leo beseft dat telers daarbij afhankelijk zijn van de resultaten die Cosun met al zijn organisatieonderdelen boekt. “Het was een van de redenen waarom ik ooit in de jongerenraad van Cosun ben gegaan. Om ook eens aan die kant van de organisatie mee

te kijken en te ontdekken hoe je daar kunt bijdragen of het verschil kunt maken. Tegelijkertijd leek het me een mooie kans om mijn wereld en kennis te verbreden."

'We moeten het met z'n allen doen'

Na jaren in de jongeren- en ledenraad is Leo nu voorzitter van de kring Friesland/Groningen. "Je bent dan als het ware het aanspreekpunt voor de ledenraad, andere kringvoorzitters en de raad van beheer. Als er iets speelt, ga ik bijvoorbeeld inventariseren hoe andere kringen ernaar kijken of hoe het kringbestuur erover denkt. Tegelijkertijd vind ik de rol van kringvoorzitter ook wel een beetje een papieren tijger. Ik ben van 'we moeten het met z'n allen doen', dus als iemand anders beter in de materie zit, mag diegene wat mij betreft het voortouw nemen."

Daarom groei

Het afgelopen jaar is er in de kring veel gesproken over de nieuwe strategie. "Mijn speerpunt was vooral dat het verdienmodel van de boer niet vergeten mag worden. In dat kader is groei van de organisatie heel belangrijk. Het is noodzakelijk voor een toekomstbestendig bedrijf. Als je

groter bent, heb je meer te zeggen in de keten, kun je bepalend zijn en stijgende kosten opvangen."

Kritische discussies

"In de kringvergaderingen hebben we onderling en met de bestuurders wel kritische discussies gevoerd rondom die groei. Wat vinden we ervan om investeren in landen buiten Europa? Laat je de wereldmarkt liggen? Of heb je gewoon geen kans van slagen als je puur met Europese maatstaven naar wereldmarktproducten kijkt? Het zijn interessante en goede gesprekken geweest."

Een mooi gewas

Leo is het eens met de gekozen strategie. "Hiermee kunnen we tot een hogere uitbetalingsprijs voor telers komen, zodat ook zij kunnen blijven investeren in een toekomstbestendig bedrijf. Bieten horen daar onderdeel van uit te maken. Het is een mooi gewas in een bouwplan. Natuurlijk kent het zijn fluctuaties, dat is altijd zo geweest, maar het gemiddelde saldo moet goed zijn. En dat staat nu onder druk."

Verantwoord, toekomstbestendig

Uitdagingen zullen er altijd zijn en blijven, zo relativeert Leo ook.

Leo Vogels aan het werk op zijn bedrijf.

Leo Vogels, kringvoorzitter van Friesland/Groningen.

"Onze voorouders hebben ook grote uitdagingen overwonnen, misschien wel grotere dan deze. Mede dankzij mijn ouders, die hebben ingezet op groei, hebben wij nu voldoende schaalgrootte om uitdagingen aan te kunnen. Het is nu onze ambitie, die van mijn broer Pieter en mij, om die groei door te zetten en op een verantwoorde manier een toekomstbestendig bedrijf te runnen."

5^e generatie

Dat vraagt inmiddels wel een andere rol van Leo ten opzichte van zijn voorgangers. "Door de schaalgrootte ben je meer manager van je boerenbedrijf dan dat je zelf op de trekker zit. Dat moet je liggen. Ik vind dat leuk." Of zijn kinderen dat later, als mogelijk 5^e generatie van het bedrijf, ook leuk gaan vinden? "Dat is nog veel te vroeg om te zeggen. Onze drie dochters Geerte, Griet-Anne en Guusje Emilie zijn pas 9, 7 en 5. Maar ik kan het ze van harte aanbevelen."

Kim de Booij
Redacteur

Aviko groeit

Aan het begin van dit jaar lanceerde Cosun haar vernieuwde strategie Unlock 30. Deze richt zich op drie pijlers: resultaatverbetering, een toekomstbestendige duurzame keten en focus op groei. Om de gestelde doelen te bereiken zijn innovatie & samenwerking, digitalisering en mensen & verandering belangrijke sleutelfactoren. In de Cosun Magazines van dit jaar lichten we elke pijler en sleutelfactor van de Unlock 30-strategie verder toe. Deze keer staat 'focus op groei' (Focus Growth) centraal.

Focus op groei, dat is wat Aviko de komende jaren nastreeft. Wat houdt dat precies in en hoe geven zij hier invulling aan? Maarten van Delst, sinds 2023 CEO van Aviko, vertelt erover.

"Bij focus op groei komt veel kijken", begint Maarten. "Het gaat om geografische groei, relevant blijven voor klanten, een toekomstbestendige teelt en duurzame productie realiseren, voldoende rendement behalen en betrokken medewerkers aantrekken en behouden." Dat zijn nogal wat ambities. Laten we beginnen bij de eerste.

Geografische groei

"Het mooie aan ons bedrijf is dat we opereren in een groeimarkt. De vraag

naar aardappelproducten neemt wereldwijd toe. De afgelopen jaren hebben we daar fors op ingezet door activiteiten in Europa uit te breiden en te verspreiden. Mede dankzij die groei hebben we een aanzienlijke bijdrage aan de bietenprijs kunnen leveren. Die lijn zetten we nu voort, waarbij we de lat nog hoger leggen. Onder andere door onze pijlen meer op Azië te richten."

Ruim tien jaar geleden, toen de vraag nog relatief klein was, besloot Aviko al in Azië te investeren. "Dat is achteraf gezien een heel goede keuze geweest. De vraag is sindsdien snel gegroeid en blijft toenemen. Azië heeft enorme potentie en daar kunnen we nu goed op inspelen, mede dankzij de grote

fabrieksuitbreiding die we onlangs in China hebben gerealiseerd."

Voldoende rendement

Deze groei is niet alleen een kans, maar ook nodig, legt Maarten uit. "De investeringen die je als bedrijf in bijvoorbeeld innovaties moet doen, zijn fors. Zeker in een financieel veeleisende sector, met uitdagende marktomstandigheden en een zwaar competitief speelveld. De Unlock 30 pijler 'focus op groei' is dan ook goed doordacht. De kosten voor innovatie kun je alleen dragen als je voldoende schaalgrootte en rendement hebt. Geografische expansie is daarin een belangrijke groeifactor."

Relevant blijven voor klanten

Die groei moet naast kwantitatief ook kwalitatief zijn. “Aviko onderscheidt

blijven. In retail kiezen we alleen voor landen waar we bij de top twee kunnen behoren en echt toegevoegde waarde kunnen bieden. We werken bijvoorbeeld aan een nieuwe generatie extra krokante aardappelproducten, die bij uitstek geschikt zijn voor het groeiende aantal bezorgdiensten.”

Toekomstbestendige teelt

Dit is alleen te realiseren wanneer er duurzaam voldoende aardappelen geteeld worden. “Onze focus op groei-strategie is voor een belangrijk deel gericht op een toekomstbestendige teelt. We hebben er het Future Proof Farming programma voor opgezet, als onderdeel van Groeikracht Cosun. Samen met telers en partners zoeken we naar mogelijkheden om de keten te verbeteren en toe te werken naar een toekomstbestendig verdienmodel voor zowel Aviko als de telers.”

Het programma startte vorig jaar en kon meteen op 100 deelnemende telers rekenen. “Dat maakt ons trots en is tegelijkertijd spannend, want wat zullen de resultaten gaan zijn? We moeten namelijk nog veel ontdekken. Wat wel duidelijk is, is dat maatwerk voorop staat. Iedere teler is anders en op ieder erf spelen verschillende problematieken. Tegelijkertijd kun je daarvoor wel veel van elkaar leren. Dat zien we nu al gebeuren. Er komt steeds meer openheid en telers proberen met elkaar stappen te zetten.”

Andersom kan uniformiteit juist ook wenselijk zijn. “Er is bijvoorbeeld een grote diversiteit aan erfbetreders. Iedereen wil wat van de teler en die ziet door de bomen het bos niet meer. Al deze erfbetreders bijeenbrengen is complex, maar door gezamenlijke programma's als het FSA (Farming Sustainability Assessment) kunnen we wel standaardisatie bereiken in de beoordeling, verbetering en validatie van de duurzaamheid van teelten.”

Duurzame productie

Ook het verminderen van de footprint van het eigen bedrijf is belangrijk.

minderen van afval en daarmee een aanzienlijke CO₂-reductie. We trekken bovendien samen met ketenpartners op om zo duurzaam mogelijk in te kopen.

Op het gebied van duurzaamheid zoeken we de samenwerking op met diverse klanten. Denk aan merkfabrikanten die vlokken gebruiken en supermarkten die inzetten op duurzaamheid. Dat gaat in verschillende snelheden: grote Noordwest-Europese klanten gaan sneller dan bijvoorbeeld fastfood op de Filipijnen. De eerste emissievrije vlokken komen er al aan.”

Medewerkers

Betrokkenheid is van groot belang, zegt Maarten. “Je kunt wel proberen te digitaliseren en automatiseren, maar de mensen maken het verschil. Je hebt betrokken medewerkers met passie nodig om te kunnen groeien. Gelukkig is de betrokkenheid binnen Aviko heel sterk. We hebben een mooie mix van mensen die hier al jarenlang werken en nieuwe collega's. De uitdaging voor de toekomst is om die mix te behouden. Iedere schakel is daarin belangrijk en alle schakels moeten met elkaar samenwerken, van teelt tot commercie en alles er tussenin. We moeten elkaar opzoeken, scherp houden en vooral ook plezier hebben en successen vieren.”

Nooit té tevreden

Successen vieren vindt Maarten belangrijk. “Je moet met voldoening terugkijken op wat je met je team bereikt hebt, maar ik heb ook geleerd om nooit té tevreden te zijn. Je moet ondanks je successen alert blijven op veranderingen. Nieuwe ontwikkelingen komen voortdurend op je af, waar je weer op in moet spelen, dus blijf om je heen kijken wat er gebeurt. Dat is een van de belangrijkste lessen die ik in

Maarten van Delst, CEO van Aviko.

mijn 28 jaar bij Cosun heb geleerd.” “Ik ben in 1997 gestart, heb al bij vijf onderdelen van Cosun gewerkt en drie daarvan zijn inmiddels verkocht. Een ding is wel gelijk gebleven: de organisatievorm, de coöperatie. Dat vind ik ook zo mooi aan Cosun. Dat je niet alleen een bijdrage levert aan prachtige voedselproducten, maar aan een hele sector, de akkerbouw in Nederland.”

Een grote eer

Dat hij dit nu als CEO van Aviko doet, had hij in 1997 niet voorzien. “Ik ben als controller gestart, had helemaal geen loopbaan uitgestippeld, maar heb wel altijd kansen gepakt. Voordat ik CEO van Aviko werd, was ik al CFO bij dit bedrijf en bij SVZ. In die rollen vond ik het al ontzettend interessant om in een wereld van fluctuerende oogsten te werken aan structurele verbetering van een bedrijf. Het vertrouwen dat het managementteam in me stelde, gaf me het zetje om daarna voor de positie van CEO te gaan. Dat ik deze functie mag vervullen in een bedrijf dat al meer dan zestig jaar met passie vanuit een fantastische grondstof een prachtig product maakt en daarmee deel uitmaakt van de Cosun-familie, is voor mij een grote eer.”

Kim de Booij
Redacteur

N-mineraal: het heft in eigen handen

De grondwaterkwaliteit moet in een aantal regio's omhoog, dus de nitraatuitspoeling moet omlaag. Door algemene maatregelen zijn in afgelopen jaren grote stappen gezet, maar de rek is eruit. De huidige generieke maatregelen van het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn belemmeren de bedrijfsvoering.

De volgende stap richting de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) (< 50 mg nitraat per liter grondwater) is complexer en vereist maatwerk. Dat is waar Groeikracht Cosun bij ondersteunt, onder meer met N-mineraalmetingen. De waterkwaliteit is van veel situatie-specifieke factoren afhankelijk en dus niet te vangen in landelijke teeltverboden en kalenderlandbouw. Doelsturing maakt dat wel mogelijk. Het geeft telers het eigenaarschap en de flexibiliteit om eigen, passende maatregelen te treffen. Cosun is er dan ook groot voorstander van en investeert via Groeikracht Cosun al enkele jaren in doelsturing. Sinds 2024 ook via N-mineraalmetingen.

N-mineraalmetingen

Bij de N-mineraalmetingen worden de stikstofniveaus op verschillende dieptes in de bodem gemeten. Met de resultaten kunnen telers slimmer bemesten, uitspoeling verminderen, kosten verlagen en hun opbrengst verhogen. De interesse voor deelname aan de gratis bemonsteringen is dan ook groot: dit jaar doen maar liefst 1400 telers mee.

Van camoufleren naar optimaliseren

Een van die telers is Bram van Lier. "Bodemkwaliteit is altijd al belangrijk geweest, maar eventuele tekorten camouflerden we met voldoende bemesting. Door de aanscherpte regels kan dat niet meer en moet je op zoek naar andere oplossingen zoals groenbemesting, aangepaste gewasrotatie en gericht bemesten. De N-mineraalmetingen helpen daarbij."

Bram doet mee met zowel bieten- als aardappelpercelen. "Vooral bij de aardappelpercelen kunnen we nu dankzij de metingen beter sturen op wat echt nodig is. Voorheen bemestten we alle percelen hetzelfde, maar de metingen van afgelopen mei lieten verschillen per perceel zien. Dat inzicht helpt ons nu om per perceel de bemesting te optimaliseren.

Daarnaast leer je ook veel van kijken naar hoe de verschillen ontstaan, bijvoorbeeld door het gewas of de groenbemester die voorafging. Die kennis en het inzicht in de stikstofwaarden dragen bij aan gewasoptimalisatie en kostenverlaging. Het mooie is ook dat de metingen in aardappelen extra informatie geven, bijvoorbeeld over de kalivoorraad. Ook daarop kunnen we nu gericht sturen."

Samen maken we het waar

Cosun pleit voor doelsturing en ook de overheid ziet hier het belang inmiddels van in. Deze neemt doelsturing op in haar 8e Actieprogramma Nitraat (APN). Nu is het aan Cosun, met suikerbieten, aardappelen en cichorei verantwoordelijk voor zo'n 20% van het akkerbouwareaal en met 90 % van de akkerbouwers verbonden, om het met telers de waterkwaliteit in alle regio's op orde te krijgen. De huidige resultaten geven daarin vertrouwen.

Kim de Booij
Redacteur

De uitvoering van een w w meting in het veld.

mechanisch als het kan, chemisch als het moet

Een gezonde en rendabele teelt is voor een belangrijk deel afhankelijk van goede onkruidbeheersing. De beschikbaarheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen neemt af, maar deze middelen blijven voorlopig noodzakelijk. Telers staan dus voor een grote uitdaging. Met Onkruidplatforms gaat Groeikracht Cosun, samen met telers, op zoek naar werkbare, hybride alternatieven.

Het eerste Onkruidplatform opende in 2021. Inmiddels worden er Onkruidplatforms door heel Nederland georganiseerd. Hier worden praktijkproeven uitgevoerd en wordt geëxperimenteerd met verschillende methoden, waaronder chemische en mechanische oplossingen en combinaties daarvan. Op elk Onkruidplatform worden zo verschillende strategieën uitgetoetst, deels afhankelijk van de regionale uitdagingen.

Integrale aanpak

Samen met het IRS, het kennis- en onderzoekscentrum voor de suikerbietenenteelt in Nederland, beoordeelt Groeikracht Cosun de effectiviteit van de strategieën. De algemene conclusie is inmiddels duidelijk: effectieve onkruidbeheersing bereik je niet met één ingreep, maar met een integrale aanpak die past bij de lokale situatie.

Wat komt daar allemaal bij kijken?

Onkruidbeheersing is namelijk complex. Het gaat om bodemstructuur, grondbewerking, akkerrandbeheer, rassenkeuze, (groen)bemesting, beregning, wieden en maaien, techniek, timing en nog meer. Natuurlijk speelt ook het type onkruid in de regio een belangrijke rol. Gaat het om zaad-, wortel-, grasachtig of zelfs resistent onkruid? Welke (bodem)herbiciden, mechanische onkruidbeheersing en timing zijn daarvoor het meest effectief?

Demodagen

Tijdens demodagen worden telers geïnspireerd met de mogelijkheden en testresultaten en worden de nieuwste

innovatieve technieken toegelicht. Zo demonstreerde Groeikracht Cosun tijdens de demodagen op 20 en 22 mei camera-gestuurde schoffels, precisiespuiten en autonome rotor- en laserwieders. Teler Alex Houwing uit Drenthe was erbij en vertelt: "Het is mooi om alle technieken bij elkaar te zien staan. Zelf ben ik het meest geïnteresseerd in autonoom wieden. Wat ik tijdens de demodag in Roswinkel zag, begon er zeker op te lijken."

Vandaag precisiespuiten, morgen automatisch wieden

Direct aanschaffen doet Alex de autonome wieder nog niet. "Hij is nog niet verkoopklaar. Ze moeten hem nog verder doorontwikkelen. Nu instappen is dus een te groot risico in relatie tot de investering. Maar over een aantal jaren, als de techniek verbeterd is, zie ik me wel zo'n autonome wieder aanschaffen. Tot die tijd, zo lang het nog kan, gebruik ik de Spotsprayer. Die bevalt goed, zeker op onze stuifgevoelige grond. Al zou het helemaal mooi zijn als de Spotsprayer ook nog eens autonoom zou kunnen rijden." Zodra dat zover is, wordt die zeker getest op onze Onkruidplatforms.

Kim de Booij
Redacteur

CIBE-congres 2025 in Rotterdam

Van 11 tot en met 13 juni 2025 vond in Rotterdam het 47e CIBE-congres plaats, een evenement voor de Europese suikerbieten-sector. Vertegenwoordigers van telersorganisaties, beleidsmakers, onderzoekers en bedrijven kwamen samen om de toekomst van de sector te bespreken. Het congres werd deze editie in samenwerking met Cosun georganiseerd door CIBE (Confédération Internationale des Betteraviers Européens) en vond plaats in het Hilton Rotterdam.

Op dinsdagavond 10 juni werd het congres al informeel afgetrapt met een welkomstbuffet. Dit was direct aansluitend op de ledenraad, waardoor de ledenraad op een informele wijze kennis kon maken met een deel van de CIBE-delegatie.

Officiële opening met Cosun-sprekers

De volgende ochtend begon met de besloten Algemene Vergadering van

CIBE-leden, gevolgd door een lunch. Daarna vond in de middag de aftrap plaats met de officiële openings-sessie. Marcel Jehaes, voorzitter van CIBE, leidde de sessie, met welkomst-woorden van onder andere Arwin Bos, voorzitter Cosun, en Esther de Lange, voormalig Europarlementariër. Daarna was het de beurt aan Hans Meeuwis (CEO Cosun). Hij nam de delegaties mee in de geschiedenis van de Nederlandse suikerbietenteelt

en het ontstaan van Cosun, maar ook in waar we nu staan en waar we naartoe willen. Hans Meeuwis sloot zijn presentatie af met de Cosun-film 'Mijn eerste oogst', die leidde tot mooie reacties uit de zaal. Arno Huijsmans (Directeur agrarische zaken Cosun Beet Company) stond met zijn presentatie stil bij de aanpak van en uitdagingen in de Nederlandse bietenteelt door Cosun Beet Company.

Goede inhoudelijke discussies

Op de tweede dag van het CIBE-congres werd aan de hand van een aantal plenaire rondetafeldiscussies ingegaan op diverse inhoudelijke thema's.

De eerste sessie richtte zich op de consequenties van de Green Deal en de toekomstvisie voor de Europese landbouw. Vertegenwoordigers van de Europese Commissie, COPA, jonge boeren (CEJA/NAJK) en telersorganisaties gingen in debat over weerbaarheid en concurrentiekracht. De tweede sessie behandelde innovaties in de suikerbietketen, met sprekers uit Denemarken, het VK, Polen en Nederland. Ger Evenhuis, vicevoorzitter van Cosun nam deel aan deze sessie.

Na de lunch werd tijdens de derde sessie, onder leiding van Arwin Bos, dieper ingegaan op duurzame concurrentiekracht, met aandacht voor gewasbescherming, veredeling en regelgeving. Jan Willem van Roessel (directeur IRS) en Petra Hissink (directeur duurzaamheid Cosun) waren deelnemers in het panel. Tijdens de laatste sessie volgde een debat over handelsbeleid, waarbij experts van Farm Europe, de Europese Commissie, ASSUC en de Paris

School of Economics hun visie deelden. Daniel Kerkhof, directeur Limako en voorzitter van ASSUC was deelnemer aan dit panel.

De dag werd afgesloten met een diner in het Wereldmuseum Rotterdam, waar Arwin Bos alle aanwezigen bedankte voor het succesvolle congres. Daarna gaf hij het woord aan generaal b.d. Tom Middendorp, oud-commandant der Strijdkrachten. Hij sprak over geopolitiek en het grote belang van voedsel- en waterzekerheid.

Excursie naar Dinteloord

Na twee dagen in Rotterdam stond vrijdag 13 juni voor de delegatie een excursie naar Dinteloord op de planning. Verdeeld over drie groepen bezochten zij drie locaties. Bij Cosun Beet Company liet het team van Fidesse® de deelnemers kennismaken met de innovatieve mogelijkheden van suikerbietenpulp en de toepassingen van Fidesse®. Dit werd gevolgd door een rondleiding in de bus langs diverse bedrijfsonderdelen van de suikerfabriek en de Green Energy plant.

Bij Cosun innovation center kregen de deelnemers een presentatie over de mogelijkheden op het gebied van innovatie. De collega's van het IRS gaven een toelichting op de uitdagingen in de Nederlandse bietenteelt en de daarop gerichte onderzoeken van het IRS. Op de Inspiratieboerderij van Groeikracht Cosun werden de deelnemers meegenomen het veld in, met uitleg over de verschillende projecten in uitvoering. De groep kwam aan het begin van de middag weer bij elkaar op de Inspiratieboerderij om het congres af te sluiten met een lunch. Daarna keerde iedereen met veel nieuwe indrukken terug naar huis. Aan het realiseren van het congres, met deze excursiedag, is door diverse collega's van verschillende locaties bijgedragen. Dankzij hen hebben we de deelnemers een goede indruk kunnen geven over Cosun en de activiteiten in Dinteloord.

Amber Koning
Communicatiespecialist ledenzaken

Goede start groeiseizoen

Het bietenseizoen is goed begonnen. Vroege zaai, gemiddeld op 26 maart, en een goede opkomst. Gemiddeld hebben de percelen een mooi aantal planten. Helaas is er 1.200 hectare opnieuw ingezaaid voornamelijk door verstuiwing en emeltenschade. Het voorjaar was warm en droog. De groeipuntsdatum, het moment waarop de percelen sluiten, was twee weken eerder dan voorgaande twee jaren; 8 juni.

Met de opgave van leveringswensen zijn de contractarealen door telers opgegeven. Dit jaar is circa 5% minder uitgezaaid dan vorig jaar, 83.000 hectare. De toewijzing is 10% lager. Door tegenvallende opbrengsten hebben telers ruimer gezaaid. Afhankelijk van de weersomstandigheden voor de groei van de bieten en druk van bladschimmels was de verwachting begin juni een bovengemiddelde opbrengst. In het algemeen is de stand van de bieten goed. Met een verwachte suikeropbrengst ruim boven het vijfjaarsgemiddelde van 13,5 ton per hectare. Met deze verwachting wordt de hoeveelheid suiker groter dan vorig jaar. Na een tegenvallende oogst vorig jaar, is het nodig onze suikervoorraden aan te vullen om op de lange termijn te voldoen aan de vraag van onze vaste Europese klanten.

Op het laatste moment is er door de minister een vrijstelling verleend voor gebruik van een insecticide Exirel tot 15 juli 2025. Na een grote inspanning van collega's is de vrijstelling verkregen. Met de vroege luizendruk was het zeer gewenst om een extra middel te kunnen toepassen.

Planning campagne

De voorlopige plannings voor leveringscampagne zijn gemaakt. Streven is zo veel mogelijk naar wens in te delen en de planning consistent uit te voeren. Dit jaar is gebruikt gemaakt van een algoritme, als tool om de indeling volgens de zogenaamde spelregels geheel uniform uit te voeren.

Levering in vroege premieperiode

In de afgelopen jaren hebben telers vragen gesteld over het levermoment in de eerste weken van de campagne.

Naar aanleiding hiervan wordt in de komende campagne tijdens de vroege premieperiode de actuele gereedligdatum gepubliceerd. Deze is te raadplegen onder campagneplanning op het ledenportaal. Ook via de BAS-app is de informatie eenvoudig op te vragen.

Voor de hoogte van de vroege premie is de verzonden planning met gereedligdata bepalend. Als de oplader later komt dan gepland, is dit nu dankzij de actuele gereedligdatum – die extra gecommuniceerd wordt naast de eerder verzonden datum – bekend bij de teler. Met de actuele gereedligdatum kan de teler de keuze maken om later te rooien. Bieten kunnen dan een enkele dag langer in de grond blijven staan en liggen korter in de hoop. Ook de ligplaats kan voor andere activiteiten langer gebruikt worden. Als er later gerooid wordt, op basis van de actuele gereedligdatum, dan ontvangt de teler ook een lagere premie die correspondeert met de datum waarop gerooid is. De teler maakt de afweging tussen het voordeel van groei en minder suikerverlies op de hoop, versus een lagere premie. De loonwerker heeft van zijn klanten dezelfde informatie. Wijzigingen in de planning zijn voor buitendienst, teler en loonwerker op hetzelfde moment bekend.

Arno Huijsmans
Directeur agrarische zaken

Aandacht voor beheersing van ziektes en plagen

De start van het groeiseizoen begon voorspoediger dan in 2025. De stand van de bieten is gemiddeld goed. De opkomst is op de meeste percelen prima. Ondanks het goede begin is het groeiseizoen nog lang en onzeker. Tot dusver verloopt de onkruidbestrijding in de meeste regio's goed. Echter, zorgen blijven over de luizendruk en de mogelijke invloed van bladschimmels.

Onkruidbestrijding

De weersomstandigheden en de gewasstand leenden zich goed voor een integrale onkruidbeheersing. Succesvolle mechanische onkruidbeheersing is niet op alle grondsoorten en weertypen te realiseren. Om kennis en ervaringen te delen zijn eind mei weer Cosun Onkruid Platforms georganiseerd. Hier worden ervaringen getoond van onkruidbeheersing met een mechanische insteek. Naast bewezen schoffeltechnieken zijn er ook meerdere precisietechnieken en robots getoond. Steeds meer telers en loonwerkers investeren in machines. De ontwikkeling van technieken gaat door. De kosten van een gecombineerde chemische en mechanische beheersing van onkruid in de bieten hoeven niet hoger te zijn in vergelijking met de gangbare aanpak.

Vergelingsziekte

In 2025 is de bladluiswaarschuwingdienst al gestart op 1 april. Al in het vroege voorjaar werden luizen in de tulpenteelt aangetroffen. Ook in juni zijn er veel percelen getroffen door enorme populaties zwarte bonenluizen. Voor de groene bladluizen zijn in

verschillende gebieden al meerdere waarschuwingen verstuurd. Groene bladluizen kunnen namelijk vergelingsvirussen overbrengen. Vooral een infectie vroeg in het seizoen kan veel schade veroorzaken. Daarom is het juist belangrijk om hier tijdig bij te zijn. De wekelijkse tellingen van de bladluiswaarschuwingdienst lopen door tot half juli.

Vrijstelling Exirel

Na het 10-bladstadium is het dringen de advies om geen Flonicamid (oa. Teppeki) meer in te zetten. Inzet na dit stadium zorgt voor een (groot) risico op MRL-overschrijdingen. Echter, deze actieve stof niet kunnen inzetten maakt dat tegen bladluizen geen passende beheersingsstrategie meer overblijft. Cosun heeft zich samen met BO Akkerbouw maximaal ingezet voor passende vrijstellingen. Uiteindelijk heeft de minister van LNV een vrijstelling voor Exirel verleend. Het afgeven van een vrijstelling gebeurt in de huidige maatschappelijke context niet lichtvaardig. Het is essentieel dat bij inzet van Exirel de gebruiksvoorschriften nauwgezet

worden nageleefd. Daarom is het middel enkel beschikbaar via gecontroleerde distributie. Momenteel vormen de strenge gebruiksvoorschriften voor veel telers een belemmering voor inzet en gebruik van het middel. De vrijstelling voor gebruik van Exirel in suikerbieten is verleend tot 15 juli 2025.

Bladschimmels beheersen

Op 27 mei heeft Cosun Beet Company een webinar georganiseerd waarin bladschimmelbeheersing centraal stond. De laatste jaren worden nieuwe bietenrassen steeds sterker in het blad. Echter, 2024 heeft laten zien dat tijdige bescherming van het bladapparaat van groot belang is. Het juiste moment bescherming in het bietengewas aanbrengen is leidend. Het risico op bladschimmels is afhankelijk van onder meer het bietenperceel, de gewasrotatie en het microklimaat in het gewas. Het microklimaat, de temperatuur en vocht in het gewas zijn afhankelijk van het weertype. Met een sensor kan dit nauwkeurig worden gevolgd. Een eigen sensor heeft als voordeel dat de klimaatmeting op het perceel, samen met het infectierisico, direct wordt vertaald naar het individueel advies. De attendering wordt in de BAS-app naar de teler gecommuniceerd. In een overzichtskaart van Nederland wordt in de BAS-app voor iedereen de actuele informatie gecommuniceerd. Afgeleid van regionale informatie worden alle telers mede geattendeerd op de bladschimmelrisico's. Mocht nog interesse bestaan: sensoren zijn nu nog beschikbaar.

Job Jan Simmelink
Manager Agrarische Dienst

Misvormde hergroei is een symptoom van SBR.

Herkomst en verspreiding SBR en RTD

Recent is de nieuwe ziekte SBR (Syndroom Basses Richesses) in Nederland voor het eerst aangetoond. In Duitsland speelt naast SBR ook RTD (Rubbery Taproot Disease) een rol. Daar zijn de ziekten in de afgelopen zeven jaar uitgegroeid tot een ernstig probleem, met aantasting van 20% van het totale areaal.

SBR zorgt voor lage wortelopbrengsten en zeer lage suikergehalten in suikerbieten. De ziekte beperkt zich niet tot bieten: ook gewassen als aardappelen, wortelen, rode bieten en uien worden aangetast. RTD zorgt voor slap-hangende bieten in de zomer. Later treedt vergeling van de bladeren op, waarna ze afsterven. De wortels krijgen een rubberachtige structuur, worden onverwerkbaar of rotten weg. De verspreiding van beide ziektes wordt versterkt door lange, droge en warme periodes, die steeds vaker voorkomen door klimaatverandering. Ook jaarrond groene akkers dragen bij aan het probleem. De vector van beide ziektes, de glasvleugelcicade, houdt van warmte en heeft zich aangepast aan het leven op akkerbouwpercelen.

Ontstaan van SBR in Nederland

De eerste meldingen van SBR stammen uit de jaren '90 en kwamen uit het oosten van Frankrijk, in de regio Bourgogne-Franche-Comté, nabij de Zwitserse grens. In de twee decennia daarna was er een wisselende mate van symptomen en schade afhankelijk van de vectordruk en locatie. In 2004 werd er daar 1.800 hectare aangetast. In 2018 werd in het zuiden van Duitsland in de deelstaat

Baden-Württemberg 18.000 hectare aangetast. De jaren daarna heeft de epidemie zich vanuit zuidwestelijk Duitsland sterk noordelijk en oostelijk uitgebreid naar midden Duitsland, oplopend tot 75.000 hectare getroffen areaal vorig jaar. Recent werd in de regio rond Bonn de dichtstbijzijnde infectiehaard vastgesteld op niet meer dan 50 km van Zuid-Limburg. Incidentele besmettingen in Nederland zijn recent vastgesteld op basis van bemonsteringen die in 2023 zijn afgenomen. De kans dat de cicade daarbij succesvol de levenscyclus heeft kunnen voltooien, wordt tot op heden als klein ingeschat.

Verantwoordelijkheid van deze rubriek

Postbus 20
4670 AA Dinteloord
0165-516 070
irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie
Jurgen Maassen

Toename van RTD in het buitenland

RTD kent een andere ontstaansgeschiedenis. De eerste meldingen dateren uit de jaren '60 uit Servië. Ook deze ziekte kenmerkt zich door jaren van epidemische uitbraken en gestage toename richting West-Europa. In 2018 veroorzaakte RTD in Centraal-Europa massale aantasting in combinatie met een secundaire schimmelinfectie van de wortel. In sommige gevallen gingen volledige oogsten verloren. De rubberachtige wortels maken verwerking in de fabriek onmogelijk en grote hoeveelheden bieten moesten handmatig uitgesorteerd worden. RTD is nog niet in Nederland aangetoond.

Complex samenspel

De ziekten SBR en RTD komen afzonderlijk of gezamenlijk voor en worden beide door meerdere vectoren uit dezelfde familie van glasvleugelcicaden overgebracht. De interacties tussen vectoren, waardplanten, akkerbouwgewassen en symptomen zijn complex en vormen momenteel onderwerp van intensieve studie in het buitenland. De oplossing zit in een combinatie van maatregelen. De grootste verbetering werd bereikt wanneer alle telers binnen een gebied gezamenlijk afzagen van de teelt van wintergranen na suikerbieten.

Bemonstering in Nederland

In Nederland zal er in 2025 gemonitord en bemonsterd worden. Teeltadviseurs kunnen bieten met bladvergeling, waarbij de symptomen op magnesiumgebrek, verticillium of vergelingsziekte kunnen lijken, insturen naar het IRS. Daarnaast is er ook monitoring op de cicade op 20 bietenpercelen.

Meer informatie

In de komende edities van Cosun Magazine zal aandacht worden besteed aan deze nieuwe ziekten. Meer informatie is ook te vinden op www.irs.nl/sbr.

Levine de Zinger en Elma Raaijmakers,
projectleiders Insecten

Na de oogst van de suikerbieten blijven de nimfen van de glasvleugelcicade achter in de bodem en voltooien hun levenscyclus op wintertarwe.

Pak bladschimmels vroeg aan

Voor een optimale beheersing van bladschimmels is het belangrijk om tijdig en doelgericht te handelen. Gebruik van een sensor helpt daarbij. Let daarbij op de volgende aandachtspunten:

1. Volg de infectiewaarden

- Houd de actuele infectiewaarden goed in de gaten. Gebruik hiervoor ook de BAS-app.
- Bij hoge infectiewaarden wordt voortaan een voorattending per SMS verstuurd. Controleer vanaf dat moment uw percelen op aantasting.

2. Voer tijdig een bespuiting uit

- Bij een hoog infectierisico: spuit met Microthiol Special Liquid, solo of in tankmix met een fungicide.
- Bij lage druk: kies voor een elicitor zoals Charge of Serenade.

3. Ken de incubatietijden

- Cercospora: 10–14 dagen
- Stemphylium: 3–7 dagen

4. Blijf controleren

- Controleer het perceel regelmatig op nieuwe aantastingen, ook na een fungicidenbespuiting.

5. Spuit bij eerste vlekjes

- Voer bij het verschijnen van de eerste vlekjes een bespuiting uit met Propulse of Diadem.
- Voeg Microthiol Special Liquid toe aan de tankmix voor een verhoogde effectiviteit.

6. Optimaliseer de toepassing

- Spuit op fris, opstaand blad voor maximale opname van het middel.
- Zorg voor een volledige bladbedekking.
- Houd rekening met een aandroogtijd van minimaal twee uur.
- Voeg bij droog of schraal weer Promotor toe voor een snellere opname.

7. Herhaal op tijd

- Herhaal de bespuiting tijdig, op basis van infectiewaarden.
- Wissel altijd van actieve stof bij elke bespuiting (1, 2 en 3), om resistentie te voorkomen.

Bram Hanse
specialist Bladschimmels

Nieuwe zaadbehandeling in suikerbieten

Recent is de zaadbehandeling met Buteo Start toegelaten voor gebruik in de bieten-teelt. Dit is een nieuwe insecticide in het pillenzaad en heeft een bredere werking dan de huidige zaadbehandeling Force. Op het moment van schrijven is nog niet zeker of dit middel kan worden toegepast voor 2026.

De werkzame stof in Buteo Start is flupyradifurone. Het heeft een systemische werking en is effectief tegen verschillende bodem- en blad insecten. In samenwerking met buitenlandse bieteninstituten is deze behandeling de afgelopen jaren uitgebreid getest in veldproeven.

Werking tegen bodeminsecten

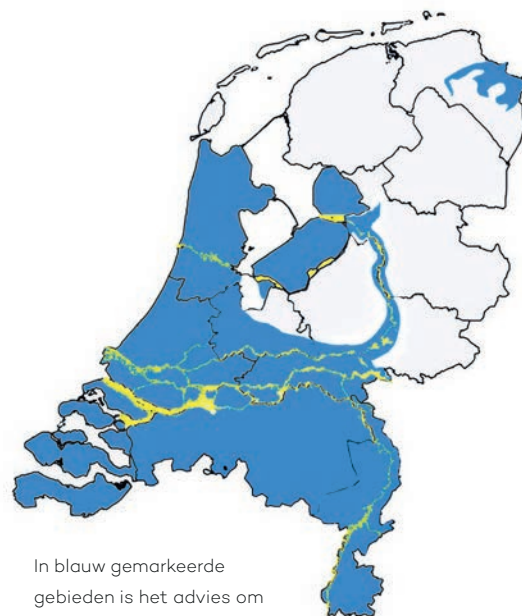
Uit de proeven blijkt dat Buteo Start effectief is tegen bodeminsecten zoals bietenkevers en ondergrondse springstaarten. De werking tegen ritnaalden is echter beperkt. Daarom adviseren we op percelen waar problemen door ritnaalden worden verwacht, aanvullend het granulaat Belem toe te passen in de zaaivoor.

Bladinsecten

Buteo Start werkt ook tegen blad insecten, in elk geval tot het vierblad stadium van de bietenplant. Of de werking langer aanhoudt, wordt momenteel in veldproeven onderzocht. De behandeling is effectief tegen onder andere tripsen, aardvlooien, bovengrondse springstaarten en bladluizen.

Advies

Het advies voor het gebruik van Buteo Start tegen bodemplagen is hetzelfde als het advies voor Force: het middel wordt aanbevolen op de zwaardere zavel- en kleigronden en op zandgronden waar ritnaalden of emelten voor problemen kunnen zorgen. Daarnaast adviseren we telers onder de rivieren te kiezen om Buteo Start toe te passen

In blauw gemarkeerde gebieden is het advies om Buteo Start (pillenzaad met insecticiden) te kiezen, vanwege het risico op bodeminsecten en/of vroege aanwezigheid van groene perzikluizen.

op alle grondsoorten. Op deze percelen wordt de schadedrempel van groene perzikluizen en zwarte bonenluizen in jaren met een zware bladluisdruk regelmatig overschreden voordat de bieten het vierblad stadium hebben bereikt. Omdat bladluizen vooral schade aanrichten bij jonge planten en de duurwerking van insecticidebespuitingen kort is, wordt geadviseerd te kiezen voor Buteo Start in deze gebieden. Zo zijn jonge bietenplanten beschermd tegen bladluizen.

Grondwaterbeschermingsgebieden

De nieuwe insecticide Buteo Start is niet toegelaten in grondwaterbeschermingsgebieden. Telers in deze gebieden kunnen daarom geen gebruik maken van de nieuwe zaadbehandeling. Als alternatief blijft Force (tefluthrin) beschikbaar. Dit middel is afgelopen jaren toegepast in pillenzaad. Force werkt alleen tegen bodemplagen, niet tegen blad insecten.

Meer informatie

In de IRS-teelthandleiding 'Bodem insecten' en 'Bladinsecten' is meer te lezen over deze zaadbehandelingen.

Elma Raaijmakers,
projectleider blad insecten
Linda Geenen,
projectleider bodeminsecten

De nieuwe zaadbehandeling Buteo Start werkt ook bij jonge planten tegen bladluizen. Daarna is het nog noodzakelijk om wekelijks bladluizen te tellen en, bij overschrijding van de schadedrempel, een bespuiting uit te voeren.

Beperk uitbreiding van onkruiden

Schoffelen onder droge omstandigheden is een effectieve manier om onkruiden op te ruimen.

De chemische onkruidbeheersing in de suikerbieten was het afgelopen groeiseizoen opnieuw een uitdaging. Door het droge weer was het wel goed mogelijk om onkruiden mechanisch effectief te beheersen.

Wanneer na de laatste toepassing nog onkruiden boven het gewas uitgroeien, is het raadzaam om deze te verwijderen om verdere uitbreiding te voorkomen.

Combinatie van herbiciden en mechanische onkruidbestrijding

Door de beperkte neerslag waren bodemherbiciden minder effectief. Bovendien waren veel onkruiden door het schrale weer afgehard, wat de werking van na-opkomstbehandelingen verder verminderde.

Dankzij het droge weer konden mechanische methoden, zoals de wiedege en schoffel, goed worden ingezet. Deze aanpak bleek effectief in het onderdrukken van onkruiden.

Fluweelblad komt steeds meer voor op diverse percelen. Verwijder deze plant voordat deze rijpe zaden produceert.

De combinatie van chemische en mechanische bestrijding bood uiteindelijk voldoende mogelijkheden om het onkruid onder controle te houden.

Herkennen van (probleem)onkruiden

De meest voorkomende onkruiden zijn doorgaans goed bekend en eenvoudig te herkennen. Het is belangrijk om alert te blijven op de aanwezigheid van mogelijke resistente soorten, zoals echte kamille en klein kruiskruid. Hiervan blijven in eerste instantie vaak maar enkele planten over, maar zonder ingrijpen kunnen deze zich binnen enkele jaren sterk uitbreiden over het perceel.

Opruimen onkruiden

Voor enkele minder voorkomende onkruiden kan het ook heel belangrijk zijn om deze op te ruimen. Soorten zoals papegaaienkruid, hondspeterselie en fluweelblad komen soms in kleine aantallen op een perceel voor, maar deze onkruiden zijn met name in suikerbieten lastig te bestrijden. Bij lage aantallen zijn deze onkruiden nog handmatig te bestrijden; bij grote aantallen is dat geen optie.

Na het sluiten van het gewas is een bespuiting tegen onkruiden niet meer effectief. De onkruiden worden slechts gedeeltelijk geraakt, waardoor de werking niet effectief is.

Als onkruiden afrijpen en zaad verspreiden, wordt de onkruidbeheersing op termijn steeds moeilijker. Als onkruiden boven het gewas uitkomen, is het verstandig om het onkruid af te maaien of uit te trekken. Dit vermindert de concurrentie voor het gewas en beperkt de zaadproductie. Minder onkruidzaad in de bodem zorgt voor een makkelijker onkruidbeheersing in de toekomst.

Sjef van der Heijden,
projectleider Onkruidbeheersing

Buitendienst

De agrarische dienst van Cosun Beet Company heeft de organisatie van de buitendienst van vier naar drie teams aangepast.

De indeling is als volgt:

- **Team Noord Oost**, met teamleider Kees Geschiere: Flevoland, Noordoostpolder, Friesland, Groningen, Drenthe-Noord.
- **Team Zuid Oost**, met teamleider Wil op 't Root: Drenthe-Zuid, Overijssel, Gelderland, Midden- en Oost-Brabant, Limburg.

- **Team West**, met teamleider Michiel van Mol: West-Brabant, Zeeland, Noord- en Zuid-Holland.

Met drie teams is de buitendienst slagvaardiger georganiseerd en ontwikkelen de teamleiders ieder een specialisme dat landelijk ingezet wordt. Door de Wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) zijn de overeenkomsten met de agrocontractors voor de contracten aangepast. Met deze aanpassing zijn contractors

in dienst gekomen van Cosun Beet Company en onderdeel geworden van de buitendienst. Een aantal contractors heeft er, om uiteenlopende redenen, voor gekozen te stoppen met werkzaamheden voor de agrarische dienst. Telers in de betreffende gebieden hebben of krijgen hierover een bericht met de gegevens van hun nieuwe buitendienstmedewerker.

Toptex®

Uit jarenlang onderzoek in Nederland en in het buitenland is gebleken dat het afdekken van de bietenhoop met vliesdoek doorgaans leidt tot betere bewaarresultaten bij langere bewaring. Zo blijft het suikergehalte beter op peil en er is minder kans op schimmel en rot.

Cosun Beet Company biedt ook in 2025 de mogelijkheid om Toptex® aan te schaffen. Door vroegtijdig centraal in te kopen, kan het voordeliger worden aangeboden. Het aanbod loopt

tot en met 15 augustus. Meer informatie over Toptex® en hoe dit te bestellen is, is te vinden op: www.cosunleden.nl/toptex.

Jongerenraad zoekt nieuw lid voor Holland-Midden

Cosun vindt de inbreng van jonge leden belangrijk. Deze inbreng verloopt onder andere via de jongerenraad. De jongerenraad bestaat uit vijftien leden uit verschillende regio's in Nederland. Jaarlijks komt de jongerenraad

meerdere keren bijeen, waarbij bijvoorbeeld een Cosun-vestiging wordt bezocht. Daarnaast neem je deel aan de kringbestuursvergaderingen in jouw regio, waarin je adviesrecht hebt. Deelname aan de jongerenraad vraagt ongeveer tien dagdelen per jaar.

- Wil je Cosun beter leren kennen?
- En wil jij de stem van de jonge akkerbouwer laten horen?

Maak dan jouw interesse kenbaar door een mail te sturen naar cooperatie@cosun.com. Doe dit uiterlijk 15 augustus 2025.

Op dit moment is er één vacature in de afdeling Holland-Midden. Jongerenraadslid Raymond van Doijeweerd treedt terug vanwege zijn baan in het buitenland.

- Ben jij een jonge bietenteler tussen de 21 en 27 jaar?
- Ben je actief op het ouderlijk bedrijf of zelfstandig ondernemer?

Wil je meer weten over de jongerenraad? Neem dan contact op met Wouter de Nijs, jongerenraadslid kring Holland, (06-22095938) of met de voorzitter van de jongerenraad, Lieselotte Janknegt (06-27498180).

